3e Jaargang No. 12 Zaterdag 18 December 1909

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10 Amsterdam.

SOC.DEM.WEEKBLAD

Administratieadres: J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13 Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd. Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —

Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Werk aan den Winkel. -- Marx en de Vakvereenigingen. -- Parlementaire Kroniek. — Uit het Buitenland: Oostenrijk. — Belgische Brieven. — Vrouwenrubriek: Anders. — Uit de Vakbeweging: De Werkeloosheid. -- Brieven aan Twentsche Arbeiders. — „In Geest en Waarheid." — Van de Afdeelingen. — Advertentiën

Van de Administratie.

Eén Januari worden de postkwitanties over het tweede kwartaal à 45 cent verzonden. Men kan het bedrag ad 40 cents vóór dien tijd opzenden aan

DE ADMINISTRATIE.

S. D. P. Afd. AMSTERDAM.

OPENBARE VERGADERING op DINSDAG 21 DECEMBER, te half negen in Handwerkers Vriendenkring, Nieuwe Achtergracht bij de Roetersstraat. Onderwerp: De Begrooting. Sprekers: H. Gorter en D. J. Wijnkoop. Entrée 10 cents. Debat vrij. HET BESTUUR.

„Werk aan den Winkel."

Wij moeten exerceeren als kippen zonder kop;
Men vloekt ons bij 't marcheeren.
(*Reuke der Liefde.*)

Mr. Troelstra is blijkbaar eenigszins katterig teruggekeerd uit het begrootingsdebat, waarin hij zich zoo bijster heeft geweerd en zoo ellenlange redevoeringen heeft afgestoken, dat slechts Heemskerk hem hierin heeft overtroffen.

Ellenlange redevoeringen die niets hebben veranderd aan het fatale feit, dat daar een meerderheid van 60 rechtschen + 4 conservatief-liberalen staat tegenover een onooglijke minderheid van «vooruitstrevende» vrijzinnigen en arbeidersafgevaardigden.

Indien Mr. Troelstra gemeend heeft, dat de antithese door redevoeringen was te dooden of zelfs door den politieken moordaanslag op haar geestelijken vader, Abraham Kuyper, dan is hij ongetwijfeld na den afloop der debatten van de meening bekeerd. Wij constateeren althans met genoegen, dat hij in Rotterdam, in overeenstemming met zijn vriend Leeuwenburg, heeft toegegeven, dat de Christelijke arbeiders voorhands ongetwijfeld de coalitie getrouw zouden blijven.

Maar Mr. Troelstra heeft een andere ontdekking gedaan en wel deze, dat de antithese, ze moge dan in de *politieke practijk nog springlevend zijn*, geestelijk is doodgeredeneerd, niet het minst door hem Troelstra, dat zij het als ideologie heeft afgelegd, dat zij zelfs niet meer door haar aanhangers is verdedigd.

En ook heeft hij geconstateerd, dat de liberalen over geen «redelijk» (sic!) fundament hunner politiek beschikten. Gelijk hij het in Het Volk uitdrukt:

Gebleken is daarbij (bij de begrootingsdebatten) helderder dan ooit, noch dat de Openbaring het fundement kan zijn eener «christelijke», noch de Rede dat eener liberale bourgeois-politiek. De gansche politiek mist elken theoretischen, wijsgeerigen grondslag, hangt hulpeloos in de lucht, is wetenschappelijk inhouds- en grondloos.

Wat natuurlijk heel jammer is voor de Christenen en de liberalen, maar niet wegneemt, dat zij elkaar lustigjes en rustigjes in de Kamer bij de verkiezingen met die inhouds- en grondelooze lappen om de ooren zullen blijven slaan!

Maar tegenover die treurige situatie is 't Mr. Troelstra opeens duidelijk geworden, dat op zijn partij, de S. D. A. P. een nieuwe taak rust.

„In dien stand van zaken," zegt hij deftig, „is het geboren."

„Het meer verdedigende standpunt, dat onze partij in haar politiek en propagandistisch optreden tot heden op wijsgeerig gebied heeft ingenomen, met een aanvallend positief propagandamakend optreden, te verwisselen. Het historisch-materialisme moet thans naar voren komen . . . ."

En hij roept degenen vooral op, die tot nog toe met het historisch-materialisme „vrijbuiterij" hebben gedreven — aangenaam voor de „Marxisten" in de S. D. A. P. — nu maar eens het geweer ter hand te nemen en als geregeld bataillon onder zijn leiding op te trekken tegen de grondelooze ideologieën der bourgeoisie!

Weliswaar is het historisch-materialisme, voor Mr. Troelstra niets dan een klank. Weliswaar weet hij zoo weinig van het historisch-materialisme, d. w. z. van de proletarische maatschappij-opvatting, dat hij nòch de antithese der burgerlijke politiek heeft kunnen doorgronden, noch iets weet van het klassekarakter der bestaande burgerlijke partijen, maar nu moeten die vrijbuiters van Marxisten hem dan maar eens historisch-materialistisch leeren denken!

En de zweep blijft klaar staan: historisch-materialist, zoover als het Mr. Troelstra bevalt, maar geen bokkesprongen. Woordelijk: „daarnevens alles vermijden — ook waar, zij de behoefte gevoelen, hunne verdere persoonlijke meeningen, daarmede samenhangend, te uiten, -- dat voor te stellen als een leerstuk der sociaaldemocratie, dat hen, die het niet aannemen, tot een minderwaardig, een half- of kwart-sociaaldemocraat maakt."

Opgepast dus, o Marxisten in de S. D. A. P.! Het historisch-materialisme «gepredikt», met beleid, in den goeden toon, maar wee u, zoo gij de blijde domine's of Mr. Troelstra of den anderen hoofdman uwer partij, W. H. Vliegen, voor minder vol uitgeeft dan u zelven!

Werkelijk die historisch-materialisme-«prediking», onder bevel van Mr. P. J. Troelstra, het kan een schoon schouwspel worden. En vruchtbaar voor de arbeiders der S. D. A. P., die bij gebrek aan het brood van het kiesrecht, dat immers reeds zoo goed als veroverd was, en de sociale hervormingen, zich nu maar met de korstjes van pasteien zullen moeten tevreden stellen.

Middelerwijl zal het voor ons zaak zijn, een geweldige nieuwe oplaag van Gorter's brochure over het Historisch-Materialisme ter perse te leggen, opdat *wij* aan den honger der S. D. A. P. naar historisch-materialisme behoorlijk zullen kunnen voldoen.

Overigens twijfelen wij er niet aan, of de Marxisten in de S. D. A. P. zullen zich onder de zweep van Troelstra rustig krommen.

Hun optreden ten opzichte van de volkomen onsocialistische wijze, waarop de Kamerfractie der S. D. A. P. bij deze begrooting zich heeft geweerd, is wat dit betreft al, te teekenend.

Zij zullen nu in hun «vrije» weekblad, dat wij hadden moeten aanvaarden in ruil van *De Tribune*, kritiek op de behandeling der begrooting oefenen, nadat die behandeling is afgeloopen. M. a. w. wanneer de Kamerfractie zich om die kritiek geen zier meer bekommert, wanneer de 7 «arbeidersafgevaardigden» weken en weken lang hun optreden als een sociaaldemocratisch optreden aan de arbeiders en de kleine burgers en boeren alsmede aan de liberale bourgeoisie hebben kunnen voorstellen, zonder dat tegen deze leugen geprotesteerd is van de zijde der sociaaldemocraten in de Arbeiderspartij.

De «Marxisten» in de S. D. A. P. hebben zich door deze hun onthouding als volkomen machteloos, volkomen invloedloos, volkomen onschadelijk voor het revisionisme getoond.

Mr. Troelstra kan gerust zijn: ze zullen het werk aan *zijn* winkel, dat hij hun opdraagt, verrichten als goede en getrouwe, als echt-Hollandsche arbeiders.

v. R.

Marx en de Vakvereenigingen.

De uiteenzettingen van de laatste jaren tusschen Marxisten en vakvereenigingsleiders konden de schijn wekken, alsof er tusschen Marxisme en vakbeweging een diepe tegenstelling bestond, alsof de Marxistische theorie en de Vakvereenigingspraktijk twee elkaar vijandige richtingen in de arbeidersbeweging zouden vormen.

Zulk een opvatting zou echter door en door valsch zijn. Integendeel de Marxistische theorie heeft de allerhoogste beteekenis voor de vakvereenigingen; ze is evenzeer de theorie van de vakvereenigingsstrijd, als ze een theorie van de socialistische beweging is.

Eerst Marx heeft door zijn economische theorie aan de vakvereenigingen een juiste theorie als ondergrond voor hun praktijk gegeven. Hun taktiek berust op deze theorie, en een andere theorie moet noodzakelijk tot een andere taktiek in de vakvereunigingsstrijd leiden.

Waar 't Marxisme niet doorgedrongen is, heerscht de burgerlijke opvatting over de maatschappij. De burgerlijke theorie wil in arbeiders en ondernemers niet aan elkaar tegenovergestelde klassen, maar tezamen werkende compagnons zien, die beide't zelfde belang bij de bloei van 't bedrijf hebben, en tezamen tegenover de buitenwereld van verbruikers en concurrenten staan. Mag daarbij al eens een toevallige twist over de verdeeling van de gemeenschappelijke arbeidsopbrengst voorkomen, overeenkomst en vrede blijven het normale, de regel, en gemeenschappelijkheid van belangen blijft de grondslag. Deze theorie, dat arbeiders en ondernemers tezamen de opbrengst van het bedrijf deelen, vindt haar praktijk in de «glijdende loonschaal»,*) die de arbeiders verhindert vooruit te komen met de verbetering van hun levensonderhoud. De burgerlijk-economische leer, dat de prijs door 't loon bepaald wordt, heeft zelfs er toe geleid, aan de loonstrijd elk nut te ontzeggen, omdat iedere loonsverhoogiug door een overeenkomende prijsverhooging voor alle waren opgeslurpt zou worden. Daartegenover heeft Marx' theorie aan de arbeiders hun werkelijke toestand als uitgebuiten voor het kapitaal leeren kennen Het kapitaal probeert zijn winst door druk op het loon te vergrooten, en daarom moeten omgekeerd de arbeiders krachtig voor verhooging van het loon en vermindering van de uitbuiting vechten. Dat gaat altijd op kosten van de winst. De vakvereenigingsstrijd is een strijd der klassen, waartusschen een groote belangentegenstelling bestaat.

De Marxistische theorie is dus een strijdtheorie; zij drijft de arbeiders tot den onvermoeiden strijd voor de verbetering van hun levensstandaard. De vruchten ervan zien wij overal, waar een sterke socialistische beweging haar tot gemeengoed van de massa gemaakt heeft, zooals in Duitschland, in Oostenrijk, in Zweden. Daarentegen wordt uit de landen, waar de burgerlijke vredestheorie heerscht, uit Engeland en Amerika, herhaaldelijk ge-

*) Onder glijdende loonschaal verstaat men een loonovereenkomst tusschen de organisaties der ondernemers en der arbeiders, vooral in Engeland en Amerika voorkomend. Het loon beweegt zich verhoudingsgewijs boven of onder een vastgesteld gemiddelde, al naarmate de marktprijs van het in het bedrijf geproduceerde artikel stijgt of daalt.

klaagd, dat aan de vakvereenigingen de echte strijdlust ontbreekt en dat ze bij een andere taktiek meer zouden kunnen bereiken. Waar naar de Marxistische leer de vakvereenigingsstrijd als klassenstrijd opgevat en gevoerd wordt, kweekt zij in het proletariaat een hoog idealisme. Met de burgerlijke theorie daarentegen gaat een bekrompen egoisme samen, dat in Amerika zelfs tot schrikwekkende gevallen van bederf der vakvereenigingsbeambten heeft geleid.

De Marxistische meerwaardetheorie vormt dus de theoretische grondslag van een juiste vakbeweging. Tegelijk wijst de theorie van de kapitalistische ontwikkeling de vakvereenigingen naar een verder doel. Zij mogen zich niet beperken tot de enkele loonstrijd, die zijn grenzen heeft, maar zij moeten tegelijk de revolutionaire omvorming van de maatschappij in 't oog houden.

Marx heeft het eerst de groote revolutionaire beteekenis van de vakvereenigingen erkend. Dat brengt het realistisch karakter van zijn maatschappijleer vanzelf mee. Vroeger geloofde men, dat de maatschappij kunstmatig gefatsoeneerd kan worden en de utopische sekten deden daartoe bepaalde voorstellen. Marx zocht de elementen voor de toekomst in datgene, dat zich vanzelf uit de werkelijkheid ontwikkelde. Daarom erkende hij de waarde van de vakvereenigingen, van de verbonden, die de arbeiders instinctmatig tot de strijd tegen het kapitaal vormden.

Klein en machteloos, door de politiekers veracht, door de overheid als „samenzweringen" vervolgd en bestraft, door de klein-burgelijke „socialisten" gehoond, vonden zij in Marx den verdediger, die hun beteekenis als noodzakelijke strijdorganisaties en als kiemen van de toekomstmaatschappij naar voren schoof. Op de laatste bladzijden van zijn geschrift „Das Elend der Philosophie" staat die prachtige zin. waarin de vakvereenigingen als de natuurlijke organisatie van de arbeiders met de vrije stedelijke gemeenschappen uit de middeleeuwen vergeleken worden, waarin de bourgeoisie zich voor 't eerst organiseerde, om van daaruit later de heele maatschappij tot een burgerlijke maatschappij te maken. Diezelfde gedachte heeft hij later in 't Engelsche gedenkschrift van 't Internationaal Congres van Genève herhaald.

Dit standpunt, dat noodzakelijk tot het wezen van de geheele Marxistische theorie behoort, is van dien tijd af het standpunt der Marxisten gebleven. De beste theoretici van het Marxisme hebben uit de theorie altijd de beteekenis van de vakvereenigingen verdedigd en naar voren geschoven, en zij hebben van dezen hoogen uitkijk af dikwijls tegen de oogenblikkelijk heerschende stroomingen, die haar onderschatten, moeten vechten.

Het duidelijkst komt dat voor den dag in de geschriften van Kautsky. In 1880 publiceerde hij als beginnend schrijver een opstel in Richter's Jaarboek, waarin hij zich keerde tegen de toenmaals hooge waardeering van de staatsmonopolie's en productieve coöperatie's en de belangrijkheid betoogde van die instellingen, „die zonder te steunen op theorieën, natuurlijkerwijs uit den klassenstrijd groeien, en overal . . . 't hechte bindmiddel voor de arbeidersklasse vormen, de vakvereenigingen." „De vakvereenigingen zijn de school voor het communisme. Daarom zijn het de vakvereenigingen, die wij met alle macht moeten bevorderen, niet de productieve coöperatie of de uitbreiding van 't Staatsmonopolie."

En op dezelfde wijze trad hij op bij de diskussie over de vakvereenigingen, die in 1893 in de partij plaats had.

De crisis had ze destijds leelijk toegetakeld; inwendige twisten bracht scheuring in hare rijen. Bebel ontzegde hun op den Keulschen partijdag een beteekenisvolle toekomst: De beweging kon niet groot worden; alleen de politieke strijd zou kunnen helpen. „Door heel, natuurlijke en van zelfsprekende oorzaken zijn aan de vakvereenigingen de eene levensdraad na de andere afgesneden."

Daarmee sprak Bebel slechts de algemeene opvatting in de partij uit, die weliswaar de vakvereenigingen met alle kracht wilde ondersteunen, maar niet veel van ze verwachtte. In die tijd was het ook de nu weer als vakvereenigingsvijand uitgekreten Kautsky, die hun moreel steunde, in de *Neue Zeit* tegen deze opvatting polemiseerde en — juist zooals ook thans — de nadruk legde op hun stijgende kracht en beteekenis. Niet omdat hij de spoedig daarop intredende voorspoed kon voorzien, die aan de vakvereenigingen hun groote opleving gebracht heeft, maar omdat de marxistische theorie hem verhief boven de uit de praktijk van de politieke strijd opgegroeide leer van enkel politiek.

Deze, destijds heerschende doctrinaire opvatting, dat alleen de politiek kon helpen, en de vakvereenigingen slechts bijzaak zijn, heeft de later zoogenaamde tegenstelling tusschen partij en vakvereeniging mee helpen voortbrengen. Maar de Marxisten zijn juist het eerst hiertegen in verzet gekomen, juist zooals zij nu de leer bestrijden, dat de loonen door de vakvereenigingsstrijd in die mate zullen stijgen, dat een revolutionaire omwenteling onnoodig wordt.

Tusschen marxisme en vakbeweging bestaat dus niet alleen geen tegenstelling, maar het marxisme als theorie en de vakstrijd als praktijk komen juist bij elkaar. Er bestaat alleen de tegenstelling tusschen het marxisme en die richting in de vakvereenigingen, die ze vervreemden wil van het groote revolutionaire doel van de arbeidersklasse.

A. P.

Het recht op revolutie is wel het eenige werkelijk „historische recht", het eenige, waarop alle moderne staten berusten, tot zelfs Mecklenburg toe.

FR. ENGELS.

Parlementaire Kroniek.

Het eenige belangrijke dat de debatten over de Staatsbegrooting tot heden hebben opgeleverd, is de duidelijke bevestiging van wat in *De Tribune* reeds zoo herhaaldelijk is aangetoond: het welvarend voortbestaan van de «antithese». De anti-these leeft, niettegenstaande zij ieder jaar opnieuw wordt doodverklaard; bijna zouden wij willen zeggen, dat zij leeft juist bij de gratie van al die over haar gestreken doodvonnissen. Dit is juist de groote waarde voor de bourgeoisie van zulk een in ideologische vormen gehuld wapen, dat het in den strijd die er tegen gevoerd wordt, zijn macht eerst recht ontwikkelt. Hoe harder de liberalen de anti-these «bestrijden», des te vaster klinken zich de coalities ineen, rechts en links. En intusschen zien zij allen met gelijke instemming de geleidelijke, maar stelselmatig voortgezette verklerikaliseering van alle bereikbare deelen van het openbare leven, die voor groote en kleine kapitalisten thans begeerenswaard schijnt als de meest veilige basis van hun macht.

Hoe weinig de fractie in de Tweede Kamer, die zich sociaal-democratisch noemt, in werkelijkheid de proletarische politiek voert, blijkt, wanneer men het voorafgaande bedenkt, wel het scherpst uit haar optreden bij de Algemeene Beschouwingen. In vorige nummers is daarover zooveel gezegd, dat wij er nu niet op terug behoeven te komen. Alleen nog deze enkele opmerking. Men wil het doen voorkomen, alsof Troelstra's optreden tegen Kuyper iets anders was dan het deelnemen — als leider — aan het liberale spiegelgevecht tegen de anti-these, alsof het zou zijn geweest een strijd tegen corruptie en politiek bederf. Afgezien van alle andere daartegen in te brengen bezwaren lijkt ons één bijzonderheid zeer typeerend. De heer Thomson, de liberale demokraat, voert sinds geruimen tijd een fellen strijd tegen het monopolie der kanonnen-firma Krupp. Hier geldt het iets, waarvan toch na al hetgeen werd meegedeeld de veronderstelling van corruptie zeker niet gewaagd schijnt; hier geldt het bovendien het wegschenken van millioenen uit de schatkist aan een groot-kapitalist. Hoe — wanneer de S. D. A. P. sche Kamerfractie zoo waakt voor de politieke zeden, waar het ging om iets voor het proletariaat zoo onschadelijk als een handel in ridderorden, hoe is het mogelijk, dat Hugenholtz geen enkel woord heeft kunnen vinden voor deze zaak?

Niet alleen om wat er *niet* in gezegd werd was de rede van Hugenholtz merkwaardig. Ook wat hij wel zeide geeft eigenaardige illustraties van het inzicht van dezen «sociaal-democraat». Principieele tegenstand tegen het kapitalisme behoort voor hem blijkbaar tot de verouderde «dogma's». In gemoede verklaart hij, dat zoolang de Minister van Marine een verkeerd systeem blijft volgen, «zoolang kan hij op mijn steun voor aanvragen voor nieuw materieel niet rekenen». Als dus het systeem verandert, kan de Minister wel rekenen op de steun van den heer Hugenholtz voor aanbouw van nieuwe oorlogschepen. Een merkwaardige aanvulling van de bereidverklaring van Troelstra, om voor een oorlogsbegrooting te stemmen!

Ook van onderzeebooten (de nieuwere verdelgingsmiddelen in den zee-oorlog) is deze ethische revisionist niet afkeering. Alleen wij moeten eerst nog eens de kat uit den boom kijken: «Wij verkeeren in de gelukkige «omstandigheid profijt te kunnen trekken van de ervaring «van het buitenland . . . . Wij kunnen, wanneer het een«maal een zekere volmaaktheid heeft bereikt, er altijd «nog over denken tot aanschaffing van dat wapen over «te gaan en dan zal het niet lang behoeven te duren, of «wij hebben zoo'n wapen in ons bezit.»

Vermakelijk is ook de theorie, waaruit deze afgevaardigde de opdrijving der militaire lasten verklaart. Het is «moeilijk met zekerheid na te gaan", — dit klinkt bekend —, maar de heer Hugenholtz zoekt de oorzaak in «het drijven van de Jingo-pers». Tegelijk beweert hij, dat in ons brave land zulke oorzaken niet werkzaam zijn. Dit is vermoedelijk de eerste practische toepassing van het historisch-materialisme als een «politiek punt van den eersten rang», zooals door den heer Troelstra in *Het Volk* als de taak zijner fractie wordt afgeschilderd!

* * *

Moeten wij nu nog iets zeggen over het mislukte debuut van den heer Duys als justitie-specialiteit? Men heeft zijn schreeuwerige, inhouds-leege anti-clericale speech kunnen lezen in de dagbladen. In den aanhef van deze Kroniek is dit werk gekarakteriseerd: hij deed uitstekend werk voor liberalen en klerikalen, in lijnrechte tegenspraak met de belangen van het proletariaat.

Vereeuwigen wij nog alleen zijn verzekering, dat «wan«neer maatregelen worden voorgesteld ter bestrijding van «onzedelijkheid, *Nieuw-Malthusianisme*, hooge criminaliteit «enz., en de doeltreffendheid ook bij ons vaststaat, de «Minister zeer zeker ook kan rekenen op de medewerking «van sociaal-democratische zijde.»

Men ziet: het Nederlandsche proletariaat is in het parlement waardig vertegenwoordigd door een stel zedelijkheids-apostelen van den eersten rang.

B. C.

S. D. P. Afd. AMSTERDAM.

De tweede CURSUSVERGADERING over De Fransche Revolutie door Wijnkoop, wordt gehouden Woensdag 22 December te half negen precies, in het Gebouw d'Geelvink, Singel bij de Munt. Introductie welkom.

Uit het Buitenland.

Oostenrijk. De Oostenrijksche sociaal-democratie, bevindt zich, we hebben er al een paar keer op gewezen, op 't oogenblik in een eenigszins moeielijke situatie.

Na de geweldige en grootsche krachtinspanning der Oostenrijksche arbeiders in het jaar 1905, het jaar der Russische Revolutie, die hun het algemeen kiesrecht bracht, omdat ook de Oostenrijksche troon en bureaucratie behoefte hadden aan A. K. als bindmiddel voor den Staat, als kracht tegen de krachten der burgerlijk-nationale partijen, die het Rijk met uiteenscheuring bedreigden, heeft de Oostenrijksche sociaal-democratie niet weten te ontkomen aan het gevaar, dat haar toen dreigde namelijk, dat zij de verwachtingen omtrent de positieve werkzaamheid van het nu door het algemeen kiesrecht gekozen Huis van Afgevaardigden bij de arbeiders te hoog zou spannen.

De geheele taktiek der Oostenrijksche sociaal-democratie is er, sinds het Huis van Afgevaardigden met zijn 80 sociaaldemocratische afgevaardigden bijeen kwam, op gericht geweest, het Huis in staat te stellen en te houden „arbeid" te verrichten, d.w.z. de hand te slaan aan de sociale wetgeving.

Maar daarom heeft de Oostenrijksche sociaaldemocratie te veel over het hoofd gezien, dat het Parlement, gekozen door het Algemeen Kiesrecht, eerst recht de plaats zou worden voor den totaal onverhulden strijd der nationaliteiten, vooral tusschen de Slavische en de Duitsche bourgeoisieën en dat de versterking van de Oostenrijksche staatsmachine en de Oostenrijksche bureaucratie tevens bij de regeering en de bureaucratie de begeerte moesten wekken naar positieven arbeid, zooals *zij* dien verstaan, d.w.z. uitbreiding van de invloedsfeer der bureaucratie, vergrooting van de macht van leger en bureaucratie, m.a.w. imperialisme en buitenlandsche expansie. Beide dingen zijn dan ook gebeurd. Oostenrijk is in 't jaar 1907 en '08 als groote mogendheid actief geworden: de Oostenrijksche bureaucratie, de Kroon en het leger hebben zich geroerd, zij hebben Bosnië en Herzegowina geannexeerd, zij hebben Servië getemd, zij hebben een rol gespeeld in de groote politiek, zooals in jaren niet was voorgekomen, zij hebben het Rijk op den rand van een oorlog gebracht, het leger gemobiliseerd, honderden millioenen in krijgstoerustingen uitgegeven, een nieuwe vloot in aanbouw genomen, met het oog op den bondgenoot in Italië. Kortom: zij hebben zich geroerd en positief werk te hunnen bate verricht. En de Oostenrijksche sociaaldemocratie stond, ondanks haar 80 afgevaardigden, hier werkeloos tegenover; ja, zij was zelfs niet in staat de arbeiders te mobiliseeren tegen de mobilisatie, tegen het dreigende oorlogsgevaar, tegen de brutale overweldiging van een kleine natie (de Servische); indien de bureaucratie en de hooge militairen den oorlog hadden willen beginnen, zou de sociaaldemocratie er machteloos tegenover hebben gestaan.

En van de gehoopte sociale hervormingen kwam, tengevolge van den positieven arbeid der regeering en der bureaucratie, natuurlijk niets.

Hoe kwam dit? Nog eens omdat de Oostenrijksche sociaaldemocratie de massa's der arbeiders geen voldoende theoretische scholing had gebracht, omdat zij verzuimd had hun te wijzen op de socialistische taak. die hun wachtte nà de verovering van het Alg. Kiesrecht.

En die taak was de *regeling van de nationaliteiten kwestie*.

Sommige revisionisten en reformisten in de Oostenrijksche sociaaldemocratie en als overal ook die „handige" opportinisten, die jarenlang in de Internationale den schijn hebben weten te wekken, alsof zij principieel en Marxistisch waren hij uitnemendheid, ten einde onder den dekmantel van de „ingewikkeldheid" der Oostenrijksche toestanden lustigjes den opportunist te kunnen spelen, zijn, in hun verwachting en hun begeerte naar sociale hervormingen, die op het oogenblik in Oostenrijk ongeveer zoo weinig te verwachten zijn als in Duitschland, zoover gegaan, dat zij het Cesarisme, de monarchie, te hulp wilden roepen om den nationaliteitentwist in het Huis te beslechten en het „arbeidzaam" te maken. In het November-nummer van het wetenschappelijk tijdschrift der Oostenrijksche Sociaaldemocratie schreef Fr. Austerlitz, Redacteur van de *Wiener Arbeiterzeitung*, een artikel, waarin hij tot de uitspraak kwam, dat de volkeren in Oostenrijk steeds minder in staat bleken, uit zichzelf de kracht te scheppen tot regeling van hun samenblijven en waarin hij zelfs de noodzakelijkheid van een sterken man, een krachtig Cesarisme, m. a. w. een soort Bismarck van Oostenrijk verkondigde.

Men ziet het: het revisionisme voert tot alles: hier tot ministerialisme, daar zelfs tot aanvaarding der monarchie en het Cesarisme!

Tegenover dit alles nu zijn het de Marxisten in de Oostenrijksche sociaaldemocratie — de werkelijke, niet die, voor wie het Marxisme een mooi manteltje is, dat zij bij feestelijke gelegenheden omhangen, zooals voor Dr. V. Adler — die zeggen: de Oostenrijksche arbeidersmassa moeten wij mobiliseeren voor een nieuwen grooten strijd buiten en om het Parlement.

Hoe grondiger wij kritiek oefenen, des te helderder wordt dus, dat het euvel van het Parlement niet onvruchtbaarheid kan worden genoemd. Juist het tegenovergestelde is waar. Nooit heeft Oostenrijk een Parlement bezeten, dat alle problemen der naties zoo volledig en duidelijk heeft gesteld. En juist dat is de eerste taak van een Parlement. — Een zoo moeilijk instrument (als het Parlement) met niets anders te willen regelen dan met een verandering der orde van werkzaamheden (die in het Oostenrijksche Parlement de gelegenheid voor obstruktie zeer openstelt v. R.) is werkelijk niets anders, dan alsof men een piano wilde stemmen

met een stoffer. In de Parlementsmisère vertoont zich onze constitutioneele en staatkundige misère. *Met dit inzicht* moeten wij de massa's vervullen, en dan zullen zij met dezelfde *geestdrift*, waarmee zij ons in den eersten strijd volgden (den strijd om het A. K.) ook den tweeden strijd voeren, om de *nationale autonomie* (zelfbestuur der verschillende naties).

Een volledige erkenning, zooals men ziet, dat de Oostenrijksche sociaaldemocratie onder de glorieuze leiding van den beroemden tacticus Dr. V. Adler in de laatste vier jaar heeft gefaald. En ook in dit geval zijn het de Marxisten, de dorre theoretici, die alleen den uitweg kunnen wijzen uit den stilstand, waarin de practicus rondploetert. v. R.

Brieven uit België.

1. De militaire kwestie. 2. Voordracht de Man.

Het Belgisch parlement bracht eenige weken geleden haar stemming uit, die behelsde 15 maanden dienst voor het voetvolk, 2 jaar voor het paardenvolk, afschaffing der loting, afschaffing der plaatsvervanging. Er waren over die kwestie 3 voorstellen ingediend, dat der socialisten, willende algemeene dienstplicht en 6 maanden dienst. Dat der liberalen, algemeene dienstplicht en 1 jaar dienst.

Ten slotte kwam het ministerie, geen kans meer ziende om er tusschen door te sluipen, met het voorstel dat thans gestemd is, n.l. 1 zoon per familie. Dit stelsel is ten zeerste af te keuren, want het stelt eerstens de gansche geestelijkheid vrij. Ten tweede zal er veel ruzie en oneenigheid door ontstaan. Immers, indien in een huisgezin er verscheiden kinderen zullen zijn,. is er licht een bij die altoos voor zondebok zal moeten spelen, en men zal dien dwingen om gaan soldaat te spelen. Dit wetsvoorstel dat bijna niets geen verbetering in heeft, werd nog duchtig bestreden door een gedeelte der klerikalen, die thans over de legerkwestie ten zeerste verdeeld zijn. Een kliek, aan wier hoofd de zoogenaamde groene paus Woeste staat, verdedigde met laatste krachtinspanning de loting en plaatsvervanging. Het kwam tot heftige tooneelen tusschen de Regeering en een deel van haar meerderheid. Onder die onstandigheden was het voor de sociaal-democrate in het parlement goed de gelegenheid, om te laten zien aan de arbeidersklasse haar standpunt in zake de legerkwestie. Maar of zij dien taak goed vervuld heeft zullen wij straks doen zien.

Gezel Van der Velde gaf kennis van het voorstel der sociaal-democraten, maar voegde er bij dat dit zou verworpen worden. Het voorstel der liberalen wilde hij niet bijtreden, daar dit verzwaring van militaire lasten meebrengt. Daarom zouden dan de socialisten het voorstel der regeering stemmen, om te zorgen (let goed op), dat de kliek Woeste het *klerikale ministerie* niet zou kunnen omvergooien. Zoo dus ter wille van een hervorming doen de socialisten afstand van hun eischen, en verdedigen de taktiek van ruilen. Zij zouden de vrijstelling der geestelijkheid stemmen en de regeering zou dan de plaatsvervanging afschaffen.

Wij zijn geen papenvreters, doch door de vrijstelling te stemmen, erkende men in de wet datgene wat de fransche revolutie afgeschaft had, nl. dat de geestelijkheid boven de wet staat. Dus in plaats van de taktiek der marxisten die door hun vergaande eischen de burgerpartijen dwingen, willen zij de concurrentie vol houden. Om zooveel mogelijk vooruit te gaan, deden een gedeelte met Van der Velde aan het hoofd de revisionistische taktiek van ruilen gelden zoogenaamd in het belang der arbeiders. De taktiek der regeering, die men in Duitschland zoozeer terecht de taktiek met *de suikerstok* noemt, lukte hier volkomen. De socialistische kamerfractie dacht dat zij de regeering op sleeptouw had genomen, doch net het omgekeerde is waar. En dat zij niet geheel juist hadden gehandeld gevoelde Van der Velde wel, want hij vond het noodig in een artikel in *Le Peuple* hun handelwijze te verdedigen, zonder dat zij nog waren aangevallen. De Brouckere antwoordde daar dan ook zeer juist op door te zeggen, zoo er iets mij doet inzien dat er verkeerd gehandeld is, dan is het wel de verdediging van Van der Velde.

Zoo hebben wij al weer hier te zien gekregen het dreigend gevaar dat de beweging doorknaagt, nl. het reformisme, want het feit dat de Alg. Landelijke Raad de houding der kamerfractie goedkeurde, toont hoever zulks al gevorderd is.

* * *

Onze ijverige marxistische propagandist, de schrijver van de brochure: Over de burgerlijke democratie, gezel De Man, heeft ons thans wederom zijn kennis van de socialistische beweging, doen bewonderen.

Gezel De Man gaf in Ons Huis te Gent een voordracht met debat over „Vragen van taktiek in de Belgische Arbeidersbeweging."

Op zuiver marxistisch standpunt toonde hij de fouten in de beweging aan, hoe het met de socialistische pers in Belgie gesteld is, hoe de vakorganisaties verburgerlijken eveneens de cooperatieve. Spreker zette uiteen wat daar de oorzaken van zijn. Wat het verschil in strijdwijze tusschen de reformisten en marxisten is, hoe onze houding moet zijn inzake de ministerkwestie. Kortom onze gansche marxistische strijdwijze onthulde hij op een meesterlijke manier. Gezel Anseele debatteerde en kon niet nalaten wat persoonlijkheden te debiteeren. Hij zag geen onderscheid tusschen reformisten en marxisten, alleen wilde hij dit doen opmerken, dat al dat gediscussieer over theorie niets dan twistkzoeking was, en dat hij degene die daarmede zou voort gaan ongenadig op hun weg zou treden. Gezel De Man had dan ook geen moeite om te laten zien, dat juist zij die trachten de discussie te smoren, de twistzoekers zijn. Deze voordracht mag een waar succes voor het marxisme genoemd worden. Zulks is de gansche indruk van bijna alle partijgenooten die men spreekt.

A. D.

Vrouwenrubriek.

„Anders". *(Vervolg).*

Groot-huishoudbedrijf dus. Ik zal nu in enkele trekken de voorstelling trachten te geven, die wij daarvan m. i. ons voor het oogenblik maken moeten.

Vooraf dit: In *de Tribune* van 27 November staat: „Denken wij ons een aantal Soc.-Democratische vrouwen", enz. Aan dat *Soc.-Democratische* moet worden vastgehouden. En wel om deze reden, dat „groot-huishoudbedrijf" *Samenhoorigheid* en daaruit ontspruitend onderling verantwoordelijkheidsgevoel vereischt. Op soortgelijke wijze als de leden van een op het standpunt van den klassenstrijd staande vakorganisatie en van een sociaaldemocratische politieke organisatie zich te zamen verantwoordelijk voelen moeten vóór de maatschappelijke taak die zij als bewust proletariaat hebben ten uitvoer te leggen, n. l. het opdringen naar het Socialisme, moeten de mannen en vrouwen die zich vereenigen tot groot-huishoudbedrijf, ook voor den richtigen gang daarvan te zamen zich verantwoordelijk gevoelen.

Immers het groot-huishoudbedrijf heeft voor ons tot doel, mannen en vrouwen uit het proletariaat tot krachtige klassenstrijders(sters) te maken, tot mannen en vrouwen dus, die behalve door hun eigen op kennis en inzicht berekend *„willen"*, ook nog door hun met den dag groeiende aantrekkingskracht op het overige proletariaat en hun geschiktheid om dat overige proletariaat tot bewustzijn te brengen en voor te lichten, de bourgeoisie dwingen, rekening met hen te houden. Dat is in hoofdzaak het doel. Maar wil dat doel door huishoud-samentrekking inderdaad worden bereikt, dan moet de boel glad loopen, d. w. z. 't eten en drinken moet goed zijn; de woningen moeten flink schoongehouden worden, wasch- en verstelwerk moeten goed worden beredderd, de kinderen moeten hun eisch hebben. En dat niet korte tijdjes met sukkelperioden er tusschen door, maar zooveel mogelijk geregeld en voortdurend. Welnu, als zoo'n mechanisme, waar tal van mannen en vrouwen als belanghebbenden bij betrokken zijn, glad *zal* loopen, dan moeten die vrouwen en die mannen op dezelfde wijze als in hun vak- en politieke organisatie, bezield zijn door het verder liggend, voor allen gelijkelijk geldend, groote einddoel van het **Socialisme.**

En nu in hoofdtrekken de practijk zooals ik mij die denk.

In een aantal Soc.-Dem. huishoudens, nieuw op te zetten of reeds bestaand, zijn man en vrouw begeerig, zooveel mogelijk hun leven te wijden aan den strijd voor het socialisme. Zij weten, dat zij daarvoor noodig hebben, hun kranten, brochures en boeken te lezen, openbare, huishoudelijke en cursusvergaderingen te bezoeken, met hun medestrijders te praten en te debatteeren over wat zij lazen en hoorden, en verder al dien arbeid te verrichten, welken de georganiseerde strijd noodzakelijk maakt.

Voor dat alles is tijd noodig en zijn een geschikte omgeving en zooveel mogelijk geregeld binnenkomen van het loon zeer gewenscht. Om deze en nog andere redenen, die we in dit kort bestek nu niet behandelen kunnen, doet de vrouw als zij, vóór zij een eigen huishouding ging vormen, werkte in fabriek, werkplaats of atelier, of op eenige manier (huisindustrie uitgenomen) loonarbeid verrichtte, verstandig dat werk aan te blijven houden.

Man en vrouw van één gezin werken dus allebei daags buitenshuis. De uren, die overblijven na aftrek van loonarbeid en nachtrust, moeten worden vrijgehouden voor organisatie- en ontwikkelingsarbeid. Zijn er kinderen, dan moet aan deze de speel- en keuveluurtjes gewijd worden waarop zij aanspraak hebben. De rekensom zou onoplosbaar zijn, wanneer elk gezin voor het onvermijdelijk huishoudelijk werk op zichzelf bleef aangewezen. Maar in huishoud-samentrekking schuilt een oplossing. Ziet hier!

Behalve op fabriek of werkplaats verrichten vrouwen loonarbeid op huishoudelijk gebied, als eerste of tweede meid, als meid-alleen, als keukenmeid, als schoonmaakster, als dagmeisje, als kinderjuffrouw, als linnenmeid, enz.

Al zijn deze loonarbeidsters niet makkelijk bereikbaar voor organisatie, toch zijn op dit oogenblik reeds velen van haar voor het organisatie-leven gewonnen. Natuurlijk zijn er onder deze loonarbeidsters ook, die een huishouden gaan opzetten of reeds hebben of die nog in een burgerbetrekking zijnde, deze, voor de zaak van het proletariaat veel voelende, er aangeven en zich voor het hieronder aan te geven werk beschikbaar stellen.

Let nu in verband met den inhoud van het eerste gedeelte van „Anders" in *De Tribune* van 27 November op het ineengrijpen der belangen. Zij, die huishoudelijken loonarbeid verrichtten vóór zij hun eigen huishouden begonnen en door dien arbeid economisch onafhankelijk waren (voor zoover bij *kapitalistische* proletariërs-loonen van onafhankelijkheid sprake kan zijn) of zij die uit hart voor de samentrekking van het proletarisch huishoudbedrijf hun burger-dienst verlaten, kunnen niettemin economisch onafhankelijk blijven door, in plaats van in hun eigen huishoudentje-alleen, of in plaats van in de dienst-betrekking waar ze waren, nu den pot voor 10, 20, 30 of meer gezinnen te gaan bereiden, of wasch en verstelwerk voor zulk een aantal gezinnen te gaan behartigen, of de woningen dier gezinnen te gaan schoon houden of de kinderen dier gezinnen, daags terwijl de ouders in loondienst zijn, te verzorgen. Twee (of zooveel als noodig blijken te zijn) bekwame kooksters bezorgden de voeding, twee of meer handige waschverzorgsters de wasch, heldere werksters de woningen van al die gezinnen, opvoedkundig en kinderlievend-aangelegde vrouwen de gezamelijke kinderen, enz. enz.

Bij georganiseerd te-werk-gaan, met gebruikmaking van binnen 't bereik van — zij het saamgevoegde — proletariërs-beurzen vallende techniek, kan zoo'n samengesteld huishoud-mechanisme zuiver loopen. Natuurlijk wordt er discipline voor vereischt. Maar dat kan geen bezwaar zijn voor arbeiders(sters), die voor, in en door den klassestrijd reeds waren gedisciplineerd. De samenhoorigheid, die noodig is om uit liefde voor het verkrijgen en behouden van een goed geheel, in onderling overleg en met ernst en toewijding te zoeken naar de oplossing van moeielijkheden, die zich voor kunnen doen en ook ongetwijfeld zich voor zullen doen, is immers juist reeds aanwezig door den gemeenschappelijken strijd voor het *eigenlijke* doel: het *socialisme.* M. M.

Uit de Vakbeweging.

De Werkeloosheid.

De nationale vereeniging ter bestrijding der werkloosheid heeft gecongresseerd te Amsterdam. In de middagzitting werd door 3 referenten gerefereerd.

Alhoewel de oproep tot de vergadering reeds eene teleurstelling was, dewijl er niet uit bleek, dat de opheffing, althans de bestrijding der werkloosheid, aan de orde gesteld zou worden, de referaten zelven bleken in hoofdzaak verslagen van het te zijn, hoe en op welke wijze de te A'dam, Utrecht en Haarlem bestaan hebbende burger-steun-comités gewerkt hadden, en welke ondervindingen waren opgedaan bij het verstrekken van ondersteuning aan werkloozen. Van eenig beteekenend belang waren ze dan ook niet, doch geheel onbesproken mogen ze toch niet blijven.

De heer Jurrema ging vooraan en ontpopte zich als de echte burgerlijke weldoener. Zijn geheele betoog was een tot in de kleinste bijzonderheden uitgesponnen stelsel van armenzorg met de belachelijke verklaring: dat dit geen armenzorg was. Zoolang, aldus de heer Jurrema, de arbeiders geen 4 à 6 weken werkloos zijn, komen zij niet voor ondersteuning in aanmerking, en als ze niet geheel uitgeput zijn heelemaal niet.

Deze heer durft, als een kaakslag in het aangezicht der arbeiders, veronderstellen, dat een arbeider 4 à 6 weken werkloos kan zijn, eer hij behoeftig is.

Is dit eerder het geval, zegt de heer J., dan moet dat maar grootendeels beschouwd worden als een gevolg van „spilzucht" en „slordigheid" der vrouw.

De vrouw zelf, kostwinner zijnde of alleen staande, ondersteunen bij werkloosheid: geen kwestie van. Ondanks het roerend betoog eener Rotterdamsche dame, dat de vrouw langs dien weg in de armen der prostitutie wordt gedreven, wenschte de heer J. niet verder te gaan dan: alleen wanneer bleek, dat groote vakgroepen van vrouwelijke arbeiders door werkloosheid werden getroffen, deze te helpen. Maar zelfs dan nog het allerlaatst.

De brave ziel heeft blijkbaar nimmer begrepen, dat de vrouw volkomen gelijkwaardig is aan den man en dus op gelijke lijn met hem behoort te staan.

Uit de betoogen der heeren Gerritsz en Gorrels bleek dat beiden de werkloosheidsverzekering noodzakelijk achtten en daarnaast aanbevolen: werkverschaffing en nivelleering (gelijkmatigen tijdverdeeling) bij de uitvoering van groote werken.

Beiden bleken niet te kunnen begrijpen, dat de werkloosheid geen plaatselijk verschijnsel meer is

doch een internationaal, en hoewel bewezen werd van verschillende zijde, dat hunne stelsels slecht waren, nl. eene verplaatsing der werkloosheid, zij bleven bij hunne meening.

Onnoodig dus te zeggen, dat geen enkele referent als eenig doeltreffend middel tegen de werkloosheid durfde noemen: Opheffing der kapitalistische productiewijze.

Uit de gevoerde debatten naar aanleiding der referaten behoeft op deze plaats slechts eene uitdrukking te worden vastgelegd, door Dr. Klap gedaan.

Eene uitdrukking, die in den mond van dien filantropischen godgeleerde een leugen is. Hij zei n.m. „Er moet voor de werkloozen werk worden gezocht en gevonden tegen *vol* loon," terwijl uit een in het vorige jaar ingesteld onderzoek is gebleken, dat de heer Klap in zijne werkverschaffing liet verrichten: *productieven arbeid tegen een loon, 10 cent beneden het geldend uurloon.*

Was de middagvergadering, waar veel getheoretiseerd werd, buitengewoon druk bezocht, de avondzitting, waar althans getracht zou worden iets positief te doen, door de praktijk der werkloosheidsverzekering te bespreken, was zoo slecht bezocht, dat ze als volkomen mislukt kon worden beschouwd. Een der debaters achtte het noodig hierop de aandacht te vestigen, ten einde te doen uitkomen dat de heeren liever praten over de werkloosheid, dan iets praktisch uit te voeren, om althans de gevolgen ervan te verzachten.

Het referaat van den heer Kruys was een verdediging van het door de Haagsche vakvereenigingen terecht geboijcotte Haagsche stelsel van verzekering. Terwijl Van der Wal pleitte voor verschillende nog aan te brengen verbeteringen van het te Amsterdam gevolgde stelsel.

Voor zoover de debaters voor verzekering waren, bleken allen in hoofdlijnen met het referaat van F. v. d. Wal te kunnen medegaan. Slechts dient nog te worden opgemerkt, dat ook de heer Hettinga Tromp, secretaris van het gemeentelijk fonds te A'dam, zich uitsprak tegen het Haagsche stelsel.

Het resultaat van dit congres is: nihil. Voor de arbeiders ligt er deze leering in:

De heeren kunnen over de werkloosheid slechts praten; ze zijn onmachtig die te bestrijden, omdat ze hun productie-systeem dan moeten verwerpen. De arbeiders hebben dus tot taak zelven de handen in elkaar te slaan en als georganiseerde klasse-bewuste massa op te trekken tegen de oorzaak der werkloosheid, tegen het kapitalisme en zijn productie-systeem.

A. COR.

Brieven aan Twentsche Arbeiders.

II.

Wanneer de geest van den mensch geheel en dadelijk beantwoordde aan de roep zijner omgeving, dan zoudt gij, Twentsche fabrieks-arbeiders, allen sociaal-demokraten moeten zijn. En niet alleen sociaal-demokraten, maar ook aanhangers van de leer en bevorderaars van de praktijk van den onverzoenlijken klassenstrijd, dat wil zeggen van het Marxisme.

Helaas, de menschelijke geest gaat gewoonlijk, bij de meesten, niet zoo snel in zijn ontwikkeling als de productiekrachten. Vooroordeel, onkunde, conservatisme, overlevering, angst voor het nieuwe beletten ons, leggen struikelblokken in onzen weg en bouwen geheele wallen voor onze oogen, dat zij de waarheid niet kunnen zien. En bij de arbeiders zijn dan nog de harde arbeid, de weinige vrije tijd en het slechte onderwijs daar.

Uw eigenlijke toestand moest u tot Marxisten maken. Het zijn slechts uw vooroordeel, uw domheid, uw onkunde, uw conservatisme, uw hangen aan tradities van geloof en liberalisme, die u tot klerikale of «vooruitstrevende" arbeiders maken. Het is slechts uw kleine, bekrompen blik, een u niet vrij maken in uw geest van den individualistischen toestand en het individualistische gedachtenleven uwer ouders, die u maken tot anarchisten. Het is slechts uw kleine lafheid en angst, uw gevoelen nog als kleine boer of kleine burger, zooals uw ouders waren, uw hangen aan het kleine, de kleine verbetering, die u maken tot revisionist.

Uw eigenlijke toestand moest u maken tot mannen met *moed*, tot mannen met een open, grooten blik voor het groote: voor het socialisme, en tot strijders daarvoor in de eerste plaats.

Want uw bedrijf is rijp voor het socialisme, dat moet gij iederen dag gevoelen. In Duitschland was al voor 14 jaren zestig percent van de textielnijverheid in handen van het zeer groote, van het reuzenbedrijf. En ook bij u *werkt* men socialistisch. Gij staat met duizend man op één fabriek, waarin allen samenwerken. De arbeid, gij ziet het vlak voor u, in uw eigen handen, is niet meer individualistisch. Dat de maatschappij nu ook in haar geheel socialistisch worden moet, voor u moet de gedachte licht zijn.

En de verscherping der klassetegenstellingen, het moest u zijn als iets van zelf sprekends. Want om van de kleinere dingen: het loon, de arbeidstijd, de arbeidsvoorwaarden nu nog niet te spreken, — de ééne groote, reusachtige verscherping der klassetegenstellingen ziet gij klaar om u heen: de toename der bezitloozen.

Want bij u stroomen ze toe, van het land, en uit andere provincies, de proletariërs, en om uw fabrieken verrijzen ze bij scharen, de kleine huisjes voor het arbeidersvolk.

In uw provincie en in het in menig punt gelijke Gelderland, nam het aantal onzelfstandigen toe in tien jaar, van 1890 tot 1900, met 35 en 40 op elke honderd, en de over-, overgroote massa der onzelfstandigen, dat zijn de proletariërs.

Deze groote verscherping van de klassetegenstellingen heeft dus grootelijks bij u plaats: de bevolking verliest de althans gedeeltelijke zelfstandigheid en vrijheid die zij als kleine boeren of kleine burgers had, en wordt tot slaaf van het groot-kapitaal.

De massa der bevolking wordt proletariër. Dat beteekent: zij wordt blootgesteld aan en het offer van slecht voedsel, slecht onderwijs, slechte behuizing, toenemende vrouwen- en kinderarbeid, groot gevaar van ziekte, dreigende ouderdom en invaliditeit, slecht loon, langen arbeidsdag, werkeloosheid en onzekerheid van bestaan.

Is het overgaan naar een dergelijken toestand van een steeds grooter deel der bevolking niet reeds een verscherping der klassentegenstellingen? Welnu, gij ziet dit overgaan, dat in de geheele kapitalistische wereld plaats vindt, bij u op groote schaal.

En de zelfstandigen, waarvan de onderdrukkende klassen een zeer groot deel uitmaken, worden aldoor minder in aantal. In Duitschland zijn er nog maar 22 op de 100, bij u namen zij in de genoemde jaren slechts met 6 op de honderd toe, terwijl de Nederlandsche bevolking met 14 per honderd steeg. En daar zijn dan nog de arme zelfstandigen, de kleine winkeliers, en de marskramers etc. bij!

Dat ziet gij voor u, dat kleine aantal bezittenden en die groote massa bezitloozen. En de verandering, de ontwikkeling ziet gij ook, want men moet bij u wel gevoelloos zijn om den groei der proletariërs niet te kunnen zien en tasten.

En ook dit is verscherping van de klassetegenstellingen als niet meer 60 bezitters tegenover 40 bezitloozen, maar 80 tegenover 20 staan.

En gij zijt het ook die de mogelijkheid van het socialisme in den arbeid groeien ziet. Want jaar op jaar worden uw fabrieken grooter, het bedrijf meer samenwerkend en de productie rijkelijker. Zoodat gij met uw eigen lichaam wederom als aanraakt gedurig, den ganschen dag, den grondslag eener socialistische samenleving: de macht der machines, de samenwerking der duizenden menschen en den rijkdom aan product.

Zoodat gij met het licht van uw oogen de basis van het Socialisme elken dag overstraalt, maar van die basis elke seconde moet opzien in de ellende en den nood van het Kapitalisme.

En is dit geen verscherping van den klassenstrijd voor u, dat de afstand van wat zijn kon tot wat is, het verschil van het socialisme dat gij steeds meer mogelijk ziet, en het kapitalisme dat werkelijk is, aldoor voor uw oogen feller wordt.

Mij dunkt: gij te midden van de groeiende meerderheid der proletariers en in verhouding de afnemende minderheid der bezitters, diep in den groeienden rijkdom van het product en de naar verhouding groeiende armoede der producenten, gij met uw lichaam aan het socialistische arbeidsmiddel verbonden — gij moest de verscherping der klasse tegenstellingen *weten.*

Maar door onkunde en conservatisme, vooroordeel en bangheid is het grootste deel van u nog klerikaal, liberaal, anarchist of revisionist.

H. G.

„In Geest en Waarheid."

Aan pg. Mannoury.

Uw stukje heeft de eer gehad, in *Het Volk* met instemming te worden overgenomen. Wellicht maakt dit u, in verband met een paar andere feitjes, ietwat voorzichtiger, vóór gij weer naar de pen grijpt om ons, die nu eenmaal den strijd hebben te voeren naar twee fronten: het anarchisme en het revisionisme, een les in christelijke zedeleer toe te dienen.

Wat den inhoud betreft, verwijt gij mij twee dingen. Op het eerste antwoord ik u, dat ik principieel zal blijven tegenover personen, die principieel mondeling of schriftelijk den strijd voeren. Maar dat ik personen als Troelstra of Duys, van wie de eerste nog onlangs in een debat mij op de grofste wijze persoonlijk trachtte te beleedigen, zal blijven qualificeeren als wat zij zijn: smerige demagogen. Ik raad pg. Mannoury aan, zich eens een poos te verdiepen in de geschriften van K. Marx, om te zien, hoe personen, die een openbaar karakter dragen en dit karakter misbruiken, behandeld behooren te worden.

Wat het tweede betreft: pg. Mannoury blijkt van de beteekenis van het optreden van Troelstra, het zóó optreden als hij deed, en het Kuyper-zaakje niets te hebben begrepen. Troelstra trad zoo op — is onze meening — in dienst van het liberalisme. *Tenzij Troelstra lijdt aan «moral insanity»* — gebrek aan moreel onderscheidingsvermogen — is het verder, meenen wij, niet aan te nemen, dat hij de middelen, waarvan hij zich jarenlang tegenover zijn partijgenoten heeft bediend, en waarvan hij zich nu nog steeds bedient tegen ons, dus tegen socialisten, m. a. w. de smerigste, de meest onzedelijke middelen zou hebben aangewend, zonder dat hij de overtuiging toegedaan is, dat in den politieken strijd alle middelen geoorloofd zijn. Dat er m. a. w. geen politieke «moraal» bestaat. Welnu, in dat geval is het huichelachtig aan een anderen politicus te verwijten, dat hij immoreel zou hebben gehandeld door .... voor geld aan de partijkas een decoratie te verleenen. Dit laatste namelijk is de «beschuldiging» tegen Kuyper geweest, en niet, zooals pg. Mannoury schijnt te meenen, eenige persoonlijke «corruptie». Het middel, waarvan Kuyper zich in zijn politieken strijd bediend zou hebben, was bovendien in 't geheel niet «onzedelijk» in den gewonen zin des woords. Het was slechts niet in overeenstemming met de «usances» der *groote* bourgeoisie en wellicht met de leerstellingen van den «beschuldigde». Troelstra's optreden en woorden waren derhalve in strijd met zijn politieke daden en met zijn opvatting, dat er in den politieken strijd geen «moraal» bestaat. Het is, dit ten slotte, de hoogste noodzakelijkheid en in overeenstemming met den geest van het socialisme, dat wij althans de arbeidersklasse zaken en personen trachten te doen zien naar waarheid. En daartoe behoort ook, dat wij een kat een kat en een demagoog een demagoog noemen.

v. R.

Van de Afdeelingen.

Amsterdam. De Wolff onze candidaat bij de Raadsverkiezing in distrikt II, verkreeg 27 stemmen. Toch wonnen wij negen nieuwe abonné's op *De Tribune.* Geen der politieke partijen kon een vergadering in dit distrikt bij deze verkiezing doen doorgaan. De afdeelings-vergadering raadde de onzen aan hun stemmen bij de herstemming op Van den Tempel uit te brengen.

De afdeeling besloot uit partijgenooten door het bestuur een bode te doen benoemen, en daartoe de kontributie met één cent te verhoogen. De bode zal 2 cent per lid per week ontvangen, en moet de leden minstens eens in de 14 dagen bezoeken. Zij, die hiertoe in aanmerking wenschen te komen, worden verzocht zich bij den Secretaris aan te melden, uiterlijk den 22en Dec.

Dinsdag a s. vergadering over De Begrooting, waarvoor de leden biljetten ter verspreiding ontvangen.

Groningen. De afd. hield hare eerste openbare wijkvergadering, welke slechts matig bezocht was. Sterringa sprak over doel en streven der S. D. P Voorts behandelde een der leden in een cursusvergadering met introdeceès het onderwerp: De Vrouwenkwestie, en behandelde v. Ravestein in 2 achtereenvolgende donderdagavonden het onderwerp: „De stand der Sociaal-Democratie in de verschillende landen."

Op zeer duidelijke wijze werden achtereenvolgens behandeld; Rusland, Engeland, en Vereenigde Staten op de eerste avond, en Duitschland, Frankrijk en Oostenrijk op de tweede avond. Een 40-tal arbeiders woonden deze cursus bij. Gorter spreekt in Februari op drie achtereenvolgende zondagen over „ons beginselpogram." We zullen op deze manier onze actie voor een groot deel ook voortzetten, om de arbeiderskoppen te zuiveren van de zeer vaak vage manier van opvatting omtrent onzen strijd. We verkochten op straat in het laatste kwartaal een kleine duizend Tribune's, ongerekend eenige honderden die we gratis aan werkeloozen geven. Dat gaat goed zoo. F. L.

Almelo. In de vergadering der S. D. A. P., waar Mevr. Roland Holst sprake over „De Vooruitzichten der Sociaaldemokratie" debatteerde Wijnkoop. Er werd met De Tribune en met onze brochures gekolporteerd. We wonnen een abonné op De Tribune. Het was over het algemeen een propaganda-vergadering voor de S. D. P.

Zwolle. Verleden week werd de kursusvergadering, door Wijnkoop gegeven over De Fransche Revolutie, en in vijf avonden gehouden, beëindigd. In dien tijd wonnen we één lid.

Bussum. Zondag 10 Dec. l.l. hield onze afdeeling een openbare vergadering met L. de Visser uit den Haag en J. v. d. Berg als sprekers. De zaal was matig bezet maar de sprekers werden met aandacht gevolgd. Wederom trad iemand als lid onzer afdeeling toe.

Delft. Jl. Zaterdagavond sprak Dr. Van Leeuwen voor de S. D. A. P. Wijnkoop kwam in debat. Op „beschaafde" wijze verdedigde de heer Dr. Van Leeuwen het meest bodemlooze revisionisme.

Woensdagavond debatteerde Van Ravesteijn met Rijnders. Men ziet, wij werken stelselmatig vóór het Socialisme, tegen Arnachisme en Revisionisme.

Dordrecht. 10 December spraken Gorter en Wijnkoop voor een 60 à 70 personen over: «Waarom een nieuwe Partij?» Debat van S. D. A. P.- en anarchistische zijde. 2 Abonné's werden gewonnen.

Rotterdam. De vergadering van 15 Dec. met Wijnkoop over «de Begrooting» was slechts matig bezocht. Eenig debat over het anti-militairisme.

Enschedé. De curcussen van Gorter te Enschedé, Hengelo en Almelo slagen uitstekend.

Advertentiën.

S. D. P. Afd. ROTTERDAM.

CURSUSVERGADERING op Dinsdag 21 December ten 8.30 n. m. in het lokaal Baan! Onderwerp: „Ons Program". Inleider: Dr. W. v. Ravesteijn Jr. Entrée 5 cent. Debat vrij.